

B é t s .

Úgy értettük hiteles helyről, hogy a' *Nápolyi Király*, a' *Föhertzegek*, 's *Udvari Fő Tisztek*; úgy nem külömben *H. Auersperg* *Ádám*; és *Gróf Zichy István* *Hitvesével* együtt, a' kik kísérei a' *Felsőeknek*, mind magyar köntösben jelentek meg *Velentzében* egy napon a' vendégségben; sőt még ezen jeles alkalmatosságra; a' *Felsőek*' számára pompással fel-tzifrázott hajókat hajtó *Legények* is mind magyarosan öltözködtek, hogy ezzel is keresheflék a' *F. Vendégek*' kedvét. — *Hólnapra, Romába* várják a' *Nápolyi Felsőeket*.

Egy nemes gondolkozású *Hazánkfia*, nevének, 's műlatása' helyének feltétele nélkül, igen kellemetes *Verseit* útasította hozzánk közelebb; mellyekben, ama' ditső emlékezetű *Magyar Vitézekkel* háláltatja erántok bizonyított *Hazafiúságunkat*, kik a' *Márs'* véres mezején áldozták fel *Hazájokért* 's *Fejedelmekért* drága életüket. Eleget igyekeztünk ki tanulni a' *Szerzőnek* bétés nevét; de semmi módon reá nem mehettünk. Sok okaink vagynak mindazáltal, hogy az említett *Verseket* azon nagy szívű 's lelkű *Hűszár-Tiszt Urtól* származttaknak lenni gyaníttuk, kinek példás tselékedetét nagy meg illetődéssel olvashatta minden érzékeny *Hazafi* 's *Leány*, *Munkánknak* ezen folyó *Szakaszában*. Mi, nem anyira magunkra nézve közölyük ezen természetes szépségű; 's tiszta *hazafiúi* buzgóságból származott *Verseket*, mint az olyan *Hazafiaknak* ébresztésekre, kiktől kitelne, hogy szolgálnának *Hazájoknak*, 's gyarapítanák a' *Közjót*, vagy egy, vagy más módon; de nem teszik, a' mit tehetnének, 's mindenkor azzal szoktak elő állani a' magok mentésére: *Minek vásárlanánk drága árron*

H h

há-



háládatlanságot? — Fenn marad, a' Haza mellett tett érdemnek betse örökre. — Igaz, hogy a' Maradék szokta azt osztán leg több-ször vóltaképpen meg esmerni; de hogy találtatnak, a' velünk élők között is olly fel-emelkedett gondolatúak, és nemes érzésűek, kik Hazafi-Társaiknak köz-hafzonra tzélező fáradozásait szívükre veszik, 's betsülni valamint tudják, úgy akarják is: egy jeles példa erre, a' mi Vers - Szerzőnk. — Ennek meg gondolása, olly hathatós gyönyörüséget önt szívünkbe, melly mind azon kedvetlenségeket el felejteti velünk, a' mellyeket majd rend szerént kell kóstolni, akármelly nagy tárgy körül fáradozóknak. — Így következnek a' Versek:

Acheron vizének belső partjáról, 1791. czft. Mártz. 31-dikén.

Trójának, árkába bé omlott bástyája,
 'S *Iliumnak*, tőből ki dült palotája,
 Nem a' benne lakó *Priamus* Urának,
 Sem nem annak a' fok vitéz bajnokának,
 Ki érette vére' patakját folyatta,
 'S életét jobbára alatta is hagyta:
Hanem Homérusnak tsupán köszönheti,
 Hogy a' Világ nevét, még is emlegeti.
Curtiust, *Sándor* is áldhattya érette,
 Hogy hamvai közzül nagy nevét ki vette;
 Mert sem vitézsége, sem nagy bátorsága,
 Sem az egész Földet bíró urasága
 Nem mondhatta magát arra mehetőnek,
 Hogy parantsolhasson a' néma időnek.
 Hány példát lehetne illyet elő hozni,
 De azzal únalmat találnánk okozni.
 Elég az, hogy méltó azt mindég betsülni,
 A' ki az érdemet újjá szokta szülni. —
 Méltó vagy hát mind Te, Hazádnak *Atlássa*,
 Mind pedig Te, ama' nagy *Herkules'* Mással,
 Kik



Kik a' Magyar Eget eggyaránt tartjátok,
 Hogy mi Alább-Írtak áldást mondjunk rátok.
 Mert ugyan is annak bövséges jutalmát,
 Hogy meg törtük a' vad *Mahomet*' hatalmát,
 Ti tölletek vettük. Mi tsak érdemlettünk,
 'S ámbár (hogy meg vallyuk.) eleget is
 tettünk:

De annak mind hire, mind neve, mind bére
 Bízott tsupán az Isten' kegyelmére. —
 Ti vagytok, a' kik fel vettétek ügyünket,
 Nem hagyván vérünkel el folyni nevünket,
 A' mint sok Atyáink, kik nagyokat tettek,
 Az éhel-hóltt idők' prédáivá lettek:
G-r-g, 's *K-r-k-sre* mert hogy nem akadtak,
 A' feledékenység' vermébe fúladtak:
 Így vetettük vólna nevünket nyakunkba
 Mi is, midön belé feküdtünk sírunkba,
 'S a' melly hantok fedik porrá lett testünket,
 Ugyan azok nyomták vólna el hirünket;
 De Ti, bár halandók, a' halál' torkából
 Ki húztátok, siket 's néma országából. —
 Néktek köszönnyük hát, hogy meg-hóltt létünkre
 Számot tartunk a' más világi éltünkre.
 Mert hogy élve éltünk, Isten tselekedte;
 De hogy halva éljünk, Munkátok engedte.
 Kivánnjuk hát szívből: áldottak legyetek,
 Mert velünk valóban nagy jókat tettetek;
 És ámbár óhajtjuk, 's méltán is szeretnénk,
 Hogy veletek eggyütt vígan örvendhetnénk:
 De azért imádjuk Mennyei Atyánkat,
 Meg ne fofszá hamar tölletek Hazánkat.
 Az a' végső óra sokáig bújkállyon,
 A' melly van rendelve, hogy rátok talállyon
 Addig pedig azok a' szikrádzó szenek,
 Mellyeket gyújtátok, nagy lánggal égjenek;
 És midön már tűzök lobogni meg ízokott,
 'S ólthatatlanná lett: akkor hagyjátok ott;
 'S jöjjetek, hogy azt a' jutalmát vegyétek
 Munkátoknak, mellyet régen érdemletek:

Ügymint Neveteknek halhatatlanságát;
Lelketeknek pedig örök boldogságát.

A' többiek' fejében, eggy
érzékeny Lélek.

József Föhertzeg, 3 hetekig tartott nehéz betegségéből szerentséssen fel gyógyúlt, 's már újra el kezdte járni a' Ts. 's Kir. lovagló Oskolát; mellyben más Ns Iffjak is taníttatnak a' lovaglásra.

Amdlia Fő - Hertzeg - Asszony, himlőben fekszik.

F. M. L. Gr. *Wartensleben* Úr, terhes betegségéből már nagyobb részént fel-épült.

Az *Illyridi* Kantzellária, a' *Szent Lörintz* Szerzetén vólt Apátzák' Klastroma félébe költözik, a' *Lobkovitz* Házból.

Kohlmarkt nevezetű útján, el sétál nem régiben egy madár-látta szép Menyetske. Bizonyos *Anglus* Gavallérnak nagyon szemébe tünt szokás szerént e' gyönyörű tárgy: azért is utánna éredvén, egész' a' lakásáig nyomozta azt. A' mint bé akar térni a' Dáma, meg szólítja az *Anglus*, ha fel mehetne e' ő is vele. A' válsz; megfelelt a' reménységnek: „*Nékem ugyan nints szerentsém úgymond esmerni az Urat; azonban minden jót fel teszek felöle.*“ — Nem is tsalattatott meg reménységében: mert hogy el vált tőle az *Anglus*, 50 aranyat nyomott a' markába. — Ditselkedve beszélté más nap az *Anglus* egy Társaságban, tegnapi szerentsés vadálzatját. A' Társaságban nagyon figyelmetessé tett ezen beszéd eggy Urat, ki is kérte az *Anglust*, hogy szerezne neki is esmerettséget azzal, az ő le - írása szerént olly kívánatos szépségű Asszonykával. Délután el mentek az ablakhoz, 's hát melly igen megliökken az *Anglus*, midön hallya Társától, hogy faját Hitvесе légyen annak az ő szép Asszonya. — Feleségére fordúlván ezentúl a' meg szomorodott Férfj, így intézte hozzája szavait: „*Adjon vissza*

az *Affzony* ennek az *Urnak* 49 aranyat; mert ő nem tudja, hogy' kél itt a' portéka? — Szeretem tudni, a' mit meg tapasztaltatott velem az *Affzony*, hogy t. i. az én szeretetemben 's társalkodásomban semmi gyönyörüségét nem találja; mellyhez képest nagyon kedve szerént fog esni, reménylem, az egymástól való el-válásunk, mellynek eszközléséhez, mindjárt hozzá fogok hólnap kezdeni."

Az itt alább következő *Írás-Töredéket*, olly tzel-lal kívánta általunk közöltetni a' *Fordító Úr*, hogy annak olvasása által, fel-indíttasson valamelly jó szívu Magyar Mecénds, azon fordított *Munkának* ki-nyomtatására, mellyből vétetett a' *Töredék*. A' *Munka*, 17 írott árkusokból áll; következésképpen nem fog többre menni nyomtatásban, valami 9 árkusoknál. — A' *Fordító Úr*, kész, ha külömben meg nem lehet, a' nyomtatásra meg kívántató költségnék felét magára vállalni; avagy valamelly *Könyvnyomtató Urnak* is által adni olly móddal, hogy tőle 100 nyomtatványokat nyerhessen ki-adandó munkájából:

T Ö R E D É K

Eggy illy tzimü: *Az Affzonyi Nem*, a' *XIX. Százban* — álomi-látás. még irásban lévő *Fordításból*. XIII. Rész.

A' *Tanítás*.

Önn' magától értetődik az, hogy fő gondunknak kell lenni, Gyermekeinket Keresztényekké nevelni; 's a' vallásbéli tudományokban, elméjek' tehetségéhez illendőképpen oktatni. Nem úgy festjük mi a' *Teremtőt* ő előttök, mint rettenetes Istent; hanem, mint véghetetlen Jóságot, számtalan *Világok' Attyát*, minden *Jóknak Kútfejét*. E' szerént oktatjuk őket napról napra, világosítjuk elméjeket, és szíveket minden nemes erkölcsök' lak-helyévé tesszük. Ennekelotte vagy
igen



igen szabad gondolkozásúak, vagy igen ostobák, bigottok voltak, a' mint hallyuk, az affzonyi Személyek; mi örizkedünk ezektől, hogy se búja, se pedig vak-buzgó Affzonyokat ne nevellyünk. — Minél több szánakozást érdemlő tárgyakra teszük őket figyelmetesekké; minél érzékenyebbekké tehetjük szíveiket: annyival közelébb jutunk tzé-lunhoz *). Az érzékenység, forrása minden erkölcsöknek. Az érzékeny Lyánykánál, nem lehet drágább kintse a' Férjfinak. Mire megy a' gondolkozó Férjfi, az érzéketlen Affzonnal? **) — A' Világnak leg szebb, leg szívrehatóbb történetei, mindéggyek előtte; ezek eránt, szinte úgy, mint Férje eránt érzéketlen. — Az érzékeny szív előtt, minden gyönyörűség. Nyájasságra, háládatosságra nyit néki útát az egész Világ. Mindenütt, a' Teremtő' jó-tévő kezeit tsudálja; a' föld' terméseiből, annak ajándékjait gyűjti; a'z-talát annak köszöni; annak óltalma alatt nyugszik le, és tsendes, nyugodt fel-ébredését is attól veszi. Érzi annak tanításait, Szerentsétlenségében; boldogságában kegyelmességét ***). — Már a' Gyermekek is érzik, mihelyt tsak egy kevesfé tudnak is itélni, mire legyenek rendeltetve. Ez
az

*) *Mitsoda külömbség! A' mostani Affzonyi Személyek, hideg vérrel nézik a' vadak' kegyetlen viaskodását (Hetzen der Thiere), és a' véres szomorú játékokat szinte úgy. Melly igen érzékeny Teremtések!*

**) *Legyen Philosophus, mint sok mostani Férjfiaknak kell lenni.*

***) *Mi nálunk ezekről igen keveset tudnak, vagy semmit sem akarnak tudni. A' közönséges megjegyzés ez: A' kenyér jön a' Zsemlyéstől; a' hús a' székéből; a' pénz a' bányából. Télben hideg; nyárban meleg.*



az a' kö-fzirt, melly annyi hajó-töréseket, tévelygéseket okozott. A' Leánykáknak, tsak akkor akarta az ember tudtokra adni, miért vagynak a' Világon, mikor már igen is tudták ****). — Mi, idejében meg mondjuk nékik, mi a' kötelellegek; de ezt az oktatást, a' nemes erköltsnek józan képzelésével öntjük beléjük; szívekre adjuk, hogy mindent, valami az illendőséggel, és a' szép maga - viseléssel ellenkezik, utállyanak. A' mellett, nem ama' parantsoló, nyers, hanem barátságos hanggal élünk; ez az utóbbi, sokkal hasznosabb, és fogatosabb az elsőnél. — Majd tsak nem szükségtelen azt elő hozni, melly igen igyekszünk azon, hogy a' Leánykák írni, olvasni, rend szerént, és gyorsan tudjanak. Szegény Eleink azt tartották, hogy nem szükség a' Leánykáknak írni tudni; elég, ha könyvből imádkozhatnak. — Nálunk, valamint a' férjfi -, szint' úgy a' leány-Gyermekeknek is vagyon, még pedig minden helységben oskolájok. A' Tanítók nem Közförusből, Vargából, Asztalosból 's a' t. lett Kántorok; hanem tanúlt, és királyi Véd alatt lévő Személyek, kik, nem lévén egyéb kötelellegek, tökéletesen folytatják hivataljokat. A' mi Leánykáink hat esztendő koroktól fogva, míg a' tizenkettődik esztendőt el nem érik, járják az Oskolát; az alatt, az irás 's olvasás mellett, egyebet is tanulnak; tanulnak helyesen írni; tanulnak históriákat, 's erköltsi tudományokat, különösen pedig szám-adást: mivel nem tzipra Báboknak, hanem jó Gazdasszonyoknak neveltetnek, kik a' házi költségeket, jövedelmeket rend szerént fel-jegyzik; azokról, ha Férjek úgy kívánja, számot adnak. Azt ki ki tudhatja, hogy ha néhány garasok hi-báznak is, azokért a' Férj, kedves Feleségét a' Vér.

****) Elég kár!

Vér-Biró eleibe nem idézi; de az Affzonymnak magának is kell azt tudni: ne talántán annak a házi gazdaságnak, mellynek ő az Annya, károsodása következzen; és az ő illyetén restsége, Férje 's Gyermekai ellen hűségtelenség lenne. — A' jó erköltsi tulajdonságok, szentek előttünk, 's mi azokat a' leg-szorosabb értelemben megkívánjuk. Az illendőség ellen el követett vétkekért keményen fedjük Gyermekünket, mert tudjuk, melly közel legyen az affzonyi Nemben a' gonoszság, az illetlenség' határjához. A' legkissebb hazugságért, kemény büntetést érdemel a' Lyányka; a' ki a' hazugság mellett el nem pirúl, az már el indult a' tsalárdság' útján. — A' rend-tartás, tsínosság, mértékletesség, takarékoság, józanság, a' mi Lyánykáink' farkallatos törvényei. Ezekhez idején korán szoktattatnak, hogy mind ezen tulajdonságok végtére természeté váljanak benne. De gondolhatni e' a' Világon valamit rútabbat, mint a' gondatlan, tisztátalan, mértékletlen, és tékozló részeges Affzony? Mi önnön 's Maradékaink' Ellenségei lettünk vólna, ha el nem töröltük vólna ezt az emberi bölcsőség' nagy akadályját. — Minden, tsak a' szokástól függ. Az az útalat, melly akármiféle gonoszság ellen, az ifjúi esztendőkből gyökeret vert; az a' gyönyörűség, melly ez vagy amaz erköltsnek képzelésében támadván, szívre hatott: egész hathatóságával tart az embernek egész élete' fogytáig, ha bár világosabb okokkal mutatások nem járúlnak is hozzája; és soha se törülthetik el egészen. Az Affzonyi Nemnek szüzességét, a' jó Anyák által gerjesztett természeti, ifjúi szemérmességnek köszönhetni inkább, mint egyéb okoknak, demonstrációknak.

A' többi következik.

A' Neuvidi Újságból.

Massillon János — és *Truchses* Gebhard be-
széllgetnek egymással a' Halottak' Országában:

Maf-

Massillon János, ezen Századnak 42-dik; életének pedig 79-dik elztendejében holt meg, *Clermonti* Püspök fővel. Szívreható ékesen-ízóllással bírt. Nagyon esmerte az Embert. Tiszta, de igen kemény volt az erköltsi tudományja. Azt mondotta néki *XIV. Lajos*, midőn először hallotta volna predikállását: „Midőn azokat halgattam, kik *Atyaságod* előtt predikállottak, meg voltam velek elégedve; de most midőn *Atyaságodat* hallottam: magammal nem valék meg-elégedve.“ — *Truchses* *Gebhard*, *Colóniai* Ersekké lett 1517-ben. Ugy belé szerezett egy *Gereseimi* Fundátión lévő Dámába *Mansfeldi* *Agnesbe*, hogy azt 1582. titkon el-vette; kedvéért *Protestansá* lett; 1583. *Rosenthalban*; 1584 pedig *Bonnban* közönségesfen tartotta lakodalmát: hanem mivel már 1583ban le-tétetett a' *Colóniai* Rendektől; a' Pápa által is ki-tiltatott az *Ekklesiából*: kén-telenítettett *Hollandiába* szaladni, holott 1601-ben meg holt.

Truchses. No *Massillon!* hogy' tetzzenek néked a' *Patriota*-Püspökök *Frantzia Országban*? — tsak az én *Mansfeldi* *Agnesem*' hijjával van a' *Nemzet Gyülése*: ha ez a' szép Dáma ott ülne közöttte — merem mondani, hogy 14 napok alatt mind feleségesek lennének a' *Frantzia Országi* Püspökök — úgy meg tudta ám az kedvelteni a' házassági életet. *Massillon*. Igen te veled, de nem olyan könnyen bóldogúlhatna a' te *Agnesed* is, más jó gondolkozású Püspökökkel. — *Truchses*. De mit akarnak azok a' te jó gondolkozású Püspökjeid? mit akar a' *Római Udvar*? 's a' papi *Uralkodás*? — az egész *Frantzia Nemzet*, másképpen akarja azt — tehát 's a' t. — *Massillon*. Az egész *Nemzet* — hogy' gondolfsz olyat! — az egész *Nemzet*, nem is tudja, mit akar. — *Truchses*. Azt tsak meg kell engedned, hogy a' melly Püspökök le nem tették a' polgári hitet, meg foztattak hivataljoktól, 's mások vá-lasz-

lajzt ittak azoknak helyeikbe; hogy a' Fejedelemsé-
 a' maga Státusában, vagy a' Nemzet, olly for-
 májtvá változtathatják az Ekklesiái Igazgatás'
 módját, mint a' Hazának állapotja kívánnya. —
Massillon. Utolsó állatásodat semmiképpen meg-
 nem engedhetem. *Truchses.* 'S miért nem? —
Mass. Meg mutathatnám ugyan én azt néked,
 az ekklesiái Törvényből vett okokkal, hogy a'
 Nemzet Gyűlése még csak egy Egyházfit se te-
 het ki hivataljából. De tudom, hogy az efféle
 okoknak hallása, nem igen jól esik a' filosofus
 füleknek: tehát *Európa'* közönséges el-intézésének
 elődbe való terjesztése által foglalok tégedet az én
 értelmemnek igazsága felől meg győzni. *Truch.*
 Szeretném én azt hallani. *Mass.* Itt van *Europá-*
nak közönséges Historiája, forgasd utánnam, 's
 ha nem igazán fogok beszélni: mond szemembe
 bátran, hogy hazudtam. *Truchses.* Jól van —
 mond, a' mit akarsz. *Massillon.* A' *Rómaiak'*
 idejében, mitsoda Népek látkák *Europát*, *Olasz*
Országon kívül? — nézd meg a' kezekben lévő
 Historiában, 's olvasd. *Truch.* Tudom én azt
 könyv nélkül is: *Barbarusok* vóltak azok, kikkel
 a' *Rómaiak*, a' magok ragadozáshoz szokott kí-
 vánságokat nem gyakorolhatták egészen ked-
 vekre. *Mass.* Jól mondod: hát midőn *Constanti-*
nus Tsászár után el bomlott a' *Római Birodalom*,
 mit követtek el ezek a' mi *barbarus* Eleink? —
Truch. Minthogy akkor újra nem vólt semmi
 tartalékjok, kóborlóba indultak; egyik felekezet
 reá ment a' másik nyakára, 's el hajtotta azt
 előbbeni helyéről; az ismét a' harmadikat: és
 ez a' vadászhat így tartott északtól, *Sarmatziától*
 és *Skandináviától* fogva, *Angliáig*, *Aquitániáig*,
 és *Lombardiáig*. *Mass.* Az igaz. Sehhol nem vólt
 állandó helyek a' Nemzeteknek. Széltire pusztí-
 tották 's foglalták a' földet. — Mikor szűnt meg
 ezen tolvajkodások a' Nemzeteknek? úgy e' hogy
 akkor, midőn a' Kereszténység terjedni kezdett;
 a'

a' midőn *Clodoveus* (Fr. Király), és annakutánna *Nagy Károly* Tsászár, a' Keresztény Vallásnak óltalma alatt arra vették a' Nemzeteket, hogy lakó helyeiket ne változtassák. *Truch.* Ez is igaz. *Mass.* Most már többet mondok. — Az *Európai* Nemzetek, hasonlók voltak a' prédából élő vadakhoz; olly tudatlanok voltak azok, hogy most semmit sem tudnánk felőlök: hanemha a' *Rómaiak* írták volna le őket a' magok Historiáikban. Eggyik Nemzet nem értette a' másikat; 's hány Nemzetek voltak pedig? — Azonban elő áll a' Kereszténység, le telepedik *Romában*, az *Augustusok'* hajdani fényes Trónusának düledékeire, 's a' vala leg első gondjok is Elöljáróinak, hogy a' *Barbarusokat* állandó lakozásúakká tehessék, 's egy-formájú gondolkozás' módjára vehessék. *Truch.* Ezt, nem tagadhatom, mivel a' Historiákból is úgy tanultam. *Mass.* Eppen onnan származott a' Papi Uralkodás (*Hierarchia*). Püspökségek állítottanak fel t. i., 's a' Szerzetesek voltak Segédei a' Püspököknek, a' Nép' egyformájú gondolkozásának eszközlésében. A' Krisztus' Tudománya (mellynek valóban egy Filozofus se tehet — bár *Mirabó* legyen is az — jobbat ellenébe) mind inkább inkább el terjedt *Europában*; azután magok a' *Barbarusok* is általlátták annak hafznos voltát. A' mint a' Keresztény Vallás terjedt, ahoz képest nevededett az Embereknek egyenlő gondolkozások' formája is: és az ő közöttök olly szükségesképpen meg kívántató közösülés (*communicatio*). A' közép-pont *Romában* volt, 's onnan vonták fel az *Európai* minden vélekedéseknek húrjait. *Tr.* Oh! melly fok gonoszoknak volt szerzője az a' *Római* Udvar! *Mass.* Nints a' Világon Barátom! olly szerzemény, mellyhez idővel vissza-élés ne férkezhesen. — Ha igaz lessz is az, hogy a' *Római* Udvar fok gonoszoknak szerzője volt: az is igaz
ám

am más felől, hogy tsak ugyan ő vólt az, a' ki vette *Europát* a' *Barbarusságból*; ő vólt az oka annak pallérozódásának, 's egymáshoz való tartásának. Melly meg-betsülhetetlen jótétemények pedig ezek! minémü böltseffég kivántatott meg ezeknek eszközléséhez! *Truch.* De az által mód-nélkülvaló hatalomra tett szert a' *Római Udvar*: nem akart a' Világi Hatalomtól függeni. *Mass.* Ez, szükségesképpenvaló elő-mentte vólt a' papi Uralkodásnak. Mert, ha a' Püspökök az akkori világi Uralkodóktól függöttek vólna: meg akadályoztatott vólna az említett papi Uralkodás, a' még akkor egészen meg nem szünett barbarusi erőszakoskodások által. Két részekre osztattak fel az emberi vélekedések: úgymint örökké 's ideig-való vélekedésekre. Az első rendbéliek, egészen tsak a' papi Uralkodáshoz tartoztak; a' másod rendbéliek pedig a' Fejedelmek' intézése alá. *Truch.* 'S ha mind ezeket meg engedem is néked, mi osztán azokból a' *Frantzia Országi* mostani Püspökökre nézve a' következés? *Mass.* Igen nagy: az Embereknek egyenlő gondolkozás formájára való vétetések által, 's annak további fenn-tartása végett just nyert arra a' *Római Udvar*, hogy az Ekklesiának Elöljárói, az ő fő vigyázása 's intézése alatt legyenek. Altal látták ennek a' hasznát minden bölt Fejedelmek, és azért soha sem is támasztottak kérdést az ellen; mivelhogy úgy szólván, minden *Európai* Uralkodók meg-eggyeztek vólt benne, hogy annál hagyják az Ekklesiái Igazgatást, a' ki fel-állította azt. *Truch.* Most nem sokára reá fogsz jöni úgy e', a' Papok' hatalmára. *Massillon.* Tellyességgel nem: nem a' Pápák' hatalmára; hanem a' Kereszténységnek kezdetétől fogva fel-állított Ekklesiára, 's annak hatalmára, a' melly valósággal mindentől háladatosságot érdemel, valaki el járja elméjével az abból eleitől fogva áradott hasznokat. Ezen
pa-

papi uralkodásnak közép-pontja, az igaz, *Romában* volt; azt sem akarom előtted el tagadni, hogy a' Pápák ki mozdították hébe - korba ezen közép-pontot helyéből. De ezen papi uralkodásnak hatalma, nints egészen a' Pápák' kezében. A' közép-pont egy, fő Papokból, Kardinálisokból álló Gyűlés; minden Nemzetnek van ott Szószóllója; és van minden Nemzetnek szava a' Gyűlésben. Annak meg mutatására, hogy az Ekklesia soha is el nem távozott az egyformájúságtól: tsupán az egész Katholika Kereszténységet terjesztem szemeid eleibe. Mindenütt ugyan azon gondolkozás módját, tzeremoniákat, pompát, 's hit' ágazatit lehet tapasztalni — ez, valóban olly dolog, a' melly figyelmetességet érdemel, mivel már régebben tart ezer esztendőnél. *Tr. Meny. nyünk* már a' *Frantziákra. Mass.* A' *Frantzia* Papság, tsendessen viselte magát a' Revólúció alatt — filozófiai Lélektől vezéreltetvén a' Nemzet Gyűlése, végekre járt egy végzésével minden Klastromoknak. Sok sohajtás követte ezen tselekedetet; de zugolódás nem: mert még ekkor nem bizgatta meg a' Nemzet Gyűlése a' papi uralkodásnak fundamentomát. Tovább ment azonban tsak hamar; a' Klastromok' el-törlésénél t. i. a' Püspökségeknek, 's más papi Tifztségeknek jövedelmeit nagyon meg nyirbálta. Még ekkor is tsendességben maradt a' Papság; hanem utólyára hívségre kötelező esküvést is kívántak a' Nemzet' *Solonjai* a' Papságtól. — Igaz, hogy az efféle esküvés, szükséges egy jól el intézett Státusban; de nem eggy ollyan függetlenségben, 's rendeletlenségben, a' minémü uralkodik *Frantzia Országban*, mellyet még eggy *Európai* Hatalmasság sem hagyott helyben; 's a' mellynek pedig meg kellene lenni, ebben a' nagy Keresztény Közönséges Társaságban, melly az Uralkodók között, egy közönséges szövetség szerént olzattott

tott fel. Mi történt? A' Nemzet Gyűlése, megfosztja hivataljoktól a' Püspököket, és Plebánusokat; másokat szenteltet fel azoknak helyébe: holott erre semmi engedelme nem vólt, a' papi uralkodásnak közép-pontjából *Romából*. — Ez már bizonyára nem egyéb, hanem a' szövetségekre, 's háladatosságra való minden tekintet nélkül rendetlenül, 's tsak gondolomra tenni változásokat. — Ha minden emberi egyezések, 's társasági szövetségek olly erőszakoslan semmivé tétethetnek: úgy tehát a' Nemzet Gyűlése' végzései is azon forsnek lesznek alája vettetve. — Nem a' Vallástól vették e' a' polgári Törvények, a' magok leg-hathatósabb erejeket? *Truch.* Jól van, szentül van — szakadás lesz, és annakutánna egy új filozofiai Vallás fog fel állani, 's az egész *Europában* el terjedni. *Mass.* Előre nem néző Ember! — Hogy ha egyszer filozofiai Vallás áll fel: úgy minden Tartományban más más vallás fog uralkodni; oda lesz úgy az egyesülésnek közép-pontja; a' Filozofusok örökké vízfzálkodni fognak szokások szerént egymással: következésképpen a' Nemzetek is — és két száz efsztendő múlva, oda esik vissza *Európa*, a' hol vólt *Nagy Károly* Tsászár' idejében. — Látod! ezek a' te Filozofiádnak következései.

Török Birodalom.

A' *Diván*, titkolni szokta vólt még ekkoráig, valamint tsak lehetett, a' *Fényes Portát* homályosító minden vizsontagságokat: most ellenben *Ísmail* Varának szerentsétlenségét, 's benne az *Oroszok* által el követett vér-ontást nem tsak el nem titkolta; hanem még szer felett nagyítva tette azt közönséggé, hogy ez által is annyival hatatósabban fel buzdította a' Népet, az *Oroszokon* való bosszú-állásra. — A' Birodalomnak *Európai* Tartományait azzal hitegeti, hogy *Asiában* te-
mér-

mérdek Nép fogott fegyvert, 's még pedig olly tüzzel, hogy alig várhatja a' viadalnak kezdetét; azonban még egy *Konstantzinpolyi* Tudósítás sem emlékezett felöle, hogy annak a' feles számú *Asiai* Katonaságnak érkeztek volna néhány Ofztályaai a' fő Városba: azt ellenben bizonyítják a' leg újjabb Levelek, hogy *Anatóliában* igen nagy zenebona támadott légyen, az erőszakkal való katona - szedés miá; és hogy az *Európai* Basák is igen nagy ügyvel bajjal szerezhetik öfzve a' Legénységet, 's eleséget. — *Konstantzinpolyinak* némelly részeiben, jelengette már magát a' pestis, az igen lágy tél után.

A' *Prussziai* Udvarnak abbéli maga kinyilatkoztatását, hogy ő, kész úgy fel-mondani az *Orosz Birodalommal* való Békesség - eszközés végett ajánlott Közbenjáróságát, ha a' *Porta* más eszközöket talál az ő Közbenjáróságán kívül, a' Békességkötésre — úgy nézték némelly Tagjai a' *Divánnak*, mint egy olyan fortélyt, melly által a' *Prussziai* Udvar, a' *Porta*' segítése eránt tett ígéletét akarja meg másolni; de a' Nagy-Szultán 's a' Ministereknek nagy része, új jelenségét találták abban a' *Prussziai* Király' barátságának, 's azért is nem változtatták előbbeni hadi szándékjokat. — Hogy azonban a' *Spanyol* Minister ajánlását, mellyet tett az, maga Udvara' képeben a' Közbenjáróság erántt, ugyan tsak méltóztatta néminémű figyelmetességére a' Nagyúr: onnan meg tettik, mert a' *Reis-Effendi*, igen szépen felelt, Tsászfárja' parantsolatjából a' *Spanyol* Követnek.

Spanyol Ország.

A' *Madriti* *Orosz* Követhoz, egy Kurir érkezett Mártz. 8-dikán *Pétersburgból*, ki a' *Spanyol* Királynak is vitt egy Levelet (a' mint írják) Tsászfárnéjától, melly Levelében ajánlja az *Orosz* Tsászfárné a' *Spanyol* Felsőségnek, hogy vállalja magára a' Tsászfárnó 's a' *Porta* között való békes-

kes-

keffég-eszközlést, és addig ne eressze az *Angliát* hajós Sereget a' *közép-tengerre*. Hogy a' *Spanyol Király*, el-fogadta légyen az *Orosz Tsáczárné* ajánlását, onnan gondollyák némellyek, mivel-hogy az *Orosz Kurirnak* érkezése után kevés napokkal; mindjárt Kurirok küldettek *Madridból Londonba*, és *Berlinbe*; 's parantsolatok *Cádixba*, az ott lévő hajós Seregre nézve.

Orosz Birodalom.

Hg *Pötemkin*, Mártz. 11-dikén érkezett *Petersburgba*. Tsak kevés ideig lészzen ott mulatása a' mint írják, 's ismét vissza fog térni *Jászvárosába*, hogy a' *Törökök* ellen való viadalhoz jókor hozzá kezdehessen. — *Lieslandiában*, minden utak rakva vagynak; eleséget 's más egyéb hadi készületeket vivő szekerekkel, és az oda való Sereghez rendelt újjabb meg újjabb segítség-gel.

Elegyes Tudósítások.

Egy *Berlini* Tudósítás szerént, el-kerülhetetlen már a' had *Prusszia* és *Russzia* között; 's rövid időn ki is fogja a' had-indítás eránt való irását adni a' *Prussziai Udvar*. — *Angliában* is el van végezve; hogy hajós Sereg mennyen az *Oroszok* ellen; ha mindent vissza nem akar adni a' *Törököknek* a' Tsáczárné. — Ez pedig meg akarja tartani *Otzakóvot*, vidékestől. — A' *Brabantzai* Rendek, Gyűlést tartottak ezen hón. 4-dikén: óltalmokra az egész *Bruxellai* Örizetet ki-állította volt *Bender Fővezér*. — A' híres *Mirabó*; tsak ugyan meg hala életének 42-dik esztendejében, Apr. 2-dikán dél előtt. Az nap; minden játék-néző helyek zárva tartattak; a' Népnek közönséges akaratjából. Teste, a' gyanúságnak el-harítására fel-bontatott. Az egész Nemzet Gyűlése jelen volt 4-diken estve a' temetésen, 's 8 napokig gyászolta.

Küldjük a' T t árkust; az Ország-Gyűlése' *Historiájából*.

Költ *Bétsben*, April. 19-dik napján 1791.